

ROLUL AUTORITĂȚILOR ÎN GESTIONAREA CRIZEI COVID-19: PROBLEME ȘI SOLUȚII²⁸

Mariana CRÎȘMARU, cercet. șt., drd.

Institutul Național de Cercetări Economice, Chișinău, Republica Moldova

mariana.crismaru@yahoo.com

Rezumat. În acest articol se analizează rezultatele studiului calitativ „Atenuarea efectelor negative ale pandemiei COVID-19 asupra familiilor” realizat cu reprezentanți ai autorităților publice locale și asistență socială. Studiul a scos în evidență gravitatea problemelor în contextul pandemiei, amplificarea riscurilor preexistente în comunități și creșterea vulnerabilităților diferitor categorii de populație. Cele mai grave probleme țin de reducerea considerabilă a activității economice și scăderea veniturilor, dificultăți de acces la servicii medicale și sociale, supravegherea copiilor în procesul de educație la distanță.

Cuvinte-cheie: autorități, criză, probleme, gestionare, recomandări.

JEL Classification: H12, H51, H75, I1, I3

În condițiile actualei pandemii de COVID-19 comunitățile se confruntă cu o situație fără precedent cu repercusiuni grave de ordin social și economic (UN Moldova, 2020). Situația și așa destul de precară în majoritatea localităților din țară a fost exacerbată de un șir de probleme generate de sistarea sau reducerea activității agenților economici, trecerea la educația de la distanță, modificarea activității instituțiilor prestatoare de servicii medicale și asistență socială, altor organizații și centre de menire socială.

În acest context, studiul calitativ realizat în cadrul proiectului complex ”Atenuarea efectelor negative ale pandemiei COVID-19 asupra familiilor” realizat de către Institutul Național de Cercetări Economice a avut drept scop evidențierea problemelor cu care s-au confruntat / se confruntă comunitățile, cu accent pe familii cu copii și vârstnici, identificarea necesităților specifice și soluțiilor în vederea atenuării efectelor negative ale pandemiei. Cercetarea vizează comunități din mediul urban și rural în care au fost realizate 18 interviuri aprofundate cu actori relevanți la nivel local (primari și asistenți sociali).

Studiul vine să confirme gravitatea problemelor în contextul pandemiei COVID-19 și amplificarea riscurilor preexistente în comunități: inegalități în materie de sănătate și acces limitat la servicii medicale și sociale, inechitate în educație, aprofundarea sărăciei etc. Aceste date corelează cu rezultatele altor studii realizate la subiectul dat (CCF Moldova, 2020) (UNICEF Moldova; CCF Moldova, 2020). Totodată, starea de lucruri în multe localități este resimțită și mai acut din cauza consecințelor calamităților naturale, reducerea volumului de remitențe. În această situație complicată, autorităților publice locale le-a revenit un rol primordial în gestionarea crizei cauzată de pandemia COVID-19, fiind responsabile de coordonarea răspunsului la această criză complexă la nivel comunitar.

Reprezentanții autorităților intervievați estimează evoluția situației în contextul epidemiei COVID-19 la nivel local evidențiind câteva etape cu probleme specifice. Primele luni de la declanșarea pandemiei s-au dovedit a fi cele mai de dificile și stresante pentru autorități, în comunități instituindu-se 'o stare de panică, frică, destabilizare emoțională și incertitudine'. Participanții la studiu au semnalat un șir de probleme specifice pentru această perioadă, precum *confruntarea cu o situație pandemică fără precedent; lipsa de experiență, dar și lipsa unor indicații clare în vederea gestionării situației de pandemie; deficiențe de comunicare între actorii cheie*. Totodată, o problemă crucială evidențiată de către marea majoritate a celor intervievați este *lipsa sau insuficiența echipamentului de protecție* în primele luni ale pandemiei. În același timp, s-a

---

²⁸ Elaborat în cadrul Proiectului Programului de Stat (2020-2023) 20.80009.0807.21 „Migrația, schimbări demografice și politici de stabilizare a situației”.

specificat *creșterea considerabilă a prețurilor* pentru aceste produse și inaccesibilitatea acestora pentru o mare parte a populației.

A doua etapă, potrivit participanților la studiu, este caracterizată prin *sporirea gradului de responsabilitate* al populației în vederea respectării măsurilor de prevenire a răspândirii COVID-19: purtarea măștilor, dezinfectarea mâinilor, programare obligatorie prealabilă privind accesul la servicii medicale și sociale etc. Aceasta se datorează în mare parte recomandărilor parvenite din partea autorităților și experților în sănătate publică, campaniilor de informare și conștientizare, precum și sub amenințarea amenziilor anunțate de către autorități. Se menționează că este vorba despre respectarea acestor măsuri de către o anumită parte a populației.

A treia etapă, a coincis cu *relaxarea anumitor măsuri restrictive*, dar și *ignorarea în mare parte de către populație a recomandărilor* privind prevenirea răspândirii infecției cu virusul COVID-19. Actorii-cheie intervievați explică aceasta prin starea de oboseală de criza pandemică instaurată în comunități, neîncrederea populației în veridicitatea informației la acest subiect, negarea pericolului infectării, nivel redus de informare și conștientizare privind necesitatea unui comportament protector, etc.

Potrivit rezultatelor studiului, principalele probleme cu care se confruntă comunitățile în contextul pandemiei COVID-19 sunt cele asociate reducerii considerabile a activității economice în această perioadă, și anume *pierderea / lipsa locurilor de muncă și a oportunităților de activitate pe cont propriu, lucru cu ziua*. Drept consecință, după cum au relatat actorii cheie relevanți la nivel comunitar, s-a înregistrat *o scădere a veniturilor populației*, în situația în care multe familii deja aveau un venit insuficient; *reducerea puterii / capacității de cumpărare* a populației; *creșterea vulnerabilității celor aflați în situații de risc* (familii cu mulți copii, monoparentale, dezorganizate, bătrâni singuratici, persoane cu dizabilități etc.).

Evident, criza COVID-19 a influențat negativ asupra accesului populației la serviciile medicale de toate tipurile, o realitate îngrijorătoare atestată în majoritatea țărilor afectate de pandemie (UNICEF România; World Bank, 2020). Persoanele interviuate în cadrul studiului au semnalat un șir de probleme legate de furnizarea serviciilor medicale, puternic afectată de actuala criză sanitară, și, care a aprofundat și mai mult inechitățile în materie de sănătate. În mod special, s-au manifestat asupra serviciile medicale oferite de medicii de familie, medicii specialiști și cele furnizate în cadrul spitalelor. Totodată, potrivit celor intervievați, a crescut și reticența populației de a solicita asistență medicală, în condițiile în care mai multe instituții medicale prezentau risc de contractare cu noul virus.

La rândul său, un șir de probleme avertizate de către reprezentanții APL și serviciilor de asistență socială țin de supravegherea copiilor în condițiile trecerii la educația la distanță. În opinia acestora, mulți copii au ajuns în grupul de risc pentru că erau lăsați fără supraveghere în situația când părinții erau angajați în câmpul muncii. Totodată, au avut de suferit copiii din familiile vulnerabile, care anterior pandemiei erau asigurați în cadrul instituțiilor preșcolare și școlare cu alimentație, erau monitorizați și primeau suport psihologic. Acest fapt a fost atestat și în cadrul altor studii și evaluări (UNICEF Moldova; CCF Moldova, 2020).

În aceste condiții extrem de dificile, reprezentanții APL au venit cu un șir de măsuri menite să atenueze impactul crizei COVID-19, orientate cu precădere către categoriile vulnerabile și aflate în situații de risc. În cadrul interviurilor a fost menționat:

- aprovizionarea familiilor în situații de risc cu produse de primă necesitate (produse alimentare, de protecție și igienă etc.);
- informarea și orientarea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă către Agențiile de Ocupare a Forței de Muncă;
- stabilirea parteneriatelor cu agenți economici în vederea ajutorării categoriilor de populație vulnerabile și în situații de risc;
- suport financiar și pachete cu produse alimentare, de igienă individuală oferite de diasporă, ONG-uri, organizații caritabile etc.;

- organizarea grupurilor de voluntari cu scopul repartizării ajutoarelor și oferirea suportului psihologic.

Dat fiind complexitatea problemelor amplificate de pandemie, soluționarea acestora și atenuarea efectelor pandemiei de COVID-19 necesită o intervenție multi-sectorială și inter-instituțională, coordonată și implementată de către actorii relevanți de nivel central și local. În cadrul studiului, reprezentanții autorităților locale au venit cu următoarele recomandări:

- crearea unui centru comun de informare (platforme online) pentru actori-cheie cu plasarea întrebărilor și răspunsurilor la subiecte relevante, distribuirea schimbului de experiență;
- consolidarea capacității instituționale a tuturor instituțiilor implicate în gestionarea crizei COVID-19, cu o atenție sporită asupra instituțiilor de medicină preventivă;
- crearea unui fond de rezervă pentru situații de criză / urgență în vederea ajutorării celor mai vulnerabile categorii de populație, aprovizionarea cu produse alimentare, de protecție și igienă;
- identificarea resurselor financiare pentru intervenție în cazul unei stări de urgență epidemiologică;
- crearea unui fond pentru susținerea business-ului mic și mijlociu prin acordarea de subvenții / compensații, cu o atenție sporită asupra sectorului agricol;
- păstrarea și achitarea în continuare a pensiilor și salariilor din sfera bugetară;
- implementarea unor acțiuni de redresare economică, crearea locurilor de muncă sustenabile ca să asigure un venit stabil;
- implicarea școlii, ONG-urilor, bisericii, agenților economici, diasporei în acțiuni de voluntariat și promovare a mesajelor de solidaritate în situație de criză.

Referințe bibliografice

1. CCF Moldova. (2020). *Raport privind situația familiilor cu copii în contextul pandemiei COVID-19*. Preluat de pe <https://ccfmoldova.org/new/wp-content/uploads/2020/07/Raport-familii-afectate-de-pandemie.pdf>
2. UN Moldova. (2020). *COVID-19 response: Planul de acțiuni pentru răspuns și redresare economică*.
3. UNICEF Moldova; CCF Moldova. (2020). *De la criză la soluții*. Preluat de pe <https://www.unicef.org/moldova/media/3826/file/Perspectiva%20Structurilor%20Teritoriale%20de%20Asisten%C8%9B%C4%83%20Social%C4%83%20asupra%20problemelor%20familiilor%20cu%20copii.pdf>
4. UNICEF România; World Bank. (2020). *Evaluarea rapidă a situației copiilor și familiilor, cu accent pe categoriile vulnerabile, în contextul pandemiei de COVID-19 din România*. București.